

SPLIT OBILJEŽAVA 45 GODINA NA LISTI UNESCO-a

U obnovu baštine uložena SU TRI MILIJUNA EURA

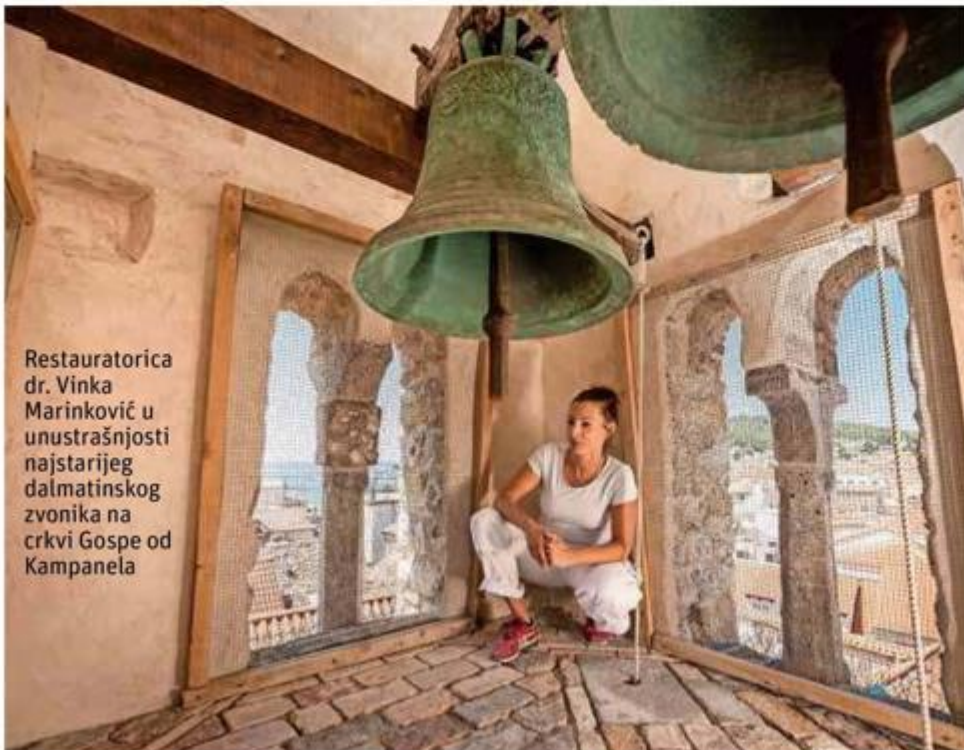
➔ Među obnovljenim projektima ističe se obnova pročelja Palače: na sjevernom pročelju, koje najbolje očituje arhitekturu rimske građevine i njezinu transformaciju u srednjovjekovni obrambeni zid, radovi su podijeljeni u dvije faze. Obnovljeni su zapadni i istočni dio, uz naglasak na konzervaciju Zlatnih vrata i tragova kvadratnih i oktogonálnih kula

O 45. godišnjici uvrštenja povijesne jezgre Splita s Dioklecijanovom palačom na UNESCO-ovu listu svjetske baštine u podrumima je postavljena izložba objekata koji su u fazi obnove i u kojoj sudjeluje Odsjek za staru gradsku jezgru Splita.

DAMIR ŠARAC

Voditeljica Odsjeka Jasna Jerkov podsjetila je kao se ova obljetnica slavi upravo u vrijeme smrti prof. dr. sc. Tomislava Marasovića, povjesničara umjetnosti čiji je znanstveni rad omogućio da UNESCO prepozna i prizna vrijednost splitske povijesne jezgre koja je našla mjesto na uglednoj listi 1979. godine. Predstavila je desetak izloženih projekata dodavši kao je u obnovu baštine u četverogodišnjem razdoblju uloženo 2,6 milijuna eura, a

Restauratorica dr. Vinka Marinković u unutrašnjosti najstarijeg dalmatinskog zvonika na crkvi Gospe od Kampanela

do kraja ove godine će biti tri milijuna eura. Gradonačelnik Ivica Puljak kazao je da Palača danas izgleda bolje nego što je izgledala, što je prepoznato i priznato u svijetu zahvaljujući i mjestu na UNESCO-ovoj listi baštine.

Grad je prodisao

Puljak je odgovorio i na novinarsko pitanje o neprimjerenom smještaju kamiona za odvoz smeća iz povijesne jezgre u Strossmayerovu perivoju, tik do dječjeg igrališta, koji strašno smrdi i svakako nije prizor ugodan oku ni nosu, kako građana, tako i turista.

Konzervatorske smjernice ne dozvoljavaju postavljanje press-kontejnera u povijesnoj jezgri, a smeće iz centra koje se stalno donosi malim kamionima negdje moramo istovarati kako bi ga odnijeli na deponij. Kad smo poku-

šali takav punkt postaviti u jedan kvart imali smo cijelu dramu. Stoga ćemo kamion smjestiti u unutrašnjost bedema gdje će biti manje vidljiv – kazao je Puljak, dodavši kako je napor za uklanjanje neprimjerenosti velikih štekata i oslobađanja prostora u povijesnoj jezgri za građane i turiste urodio plodom, grad je prodisao, i u tome imaju veliku podršku građana. Od zanimljivosti, voditeljica Jerkov napomenula je kako Split nema dovoljno kon-

Hitna sanacija izvedena je i na dijelu južnog zida u Severovoj ulici, a priprema se dokumentacija za obnovu zapadnog dijela južnog pročelja

Otvorenje izložbe povodom 45. godišnjice upisa Splita na UNESCO-ovu listu svjetske baštine

zervatora za količinu baštine koju treba štiti, no to je pitanje za Ministarstvo kulture.

U tekstu izložbe istaknuto je da je Dioklecijanova palača nije samo najbolje sačuvana antička carska rezidencija, već je i ključni spomenik međunarodnih arheoloških i povijesno-umjetničkih istraživanja. Palača je imala trajan utjecaj na razvoj urbanizma i arhitekture, ne samo u Dalmaciji već i u Europi. Najveća vrijednost palače leži u njezinoj neprekidnoj transformaciji iz antičke rezidencije u srednjovjekovni grad, čiji se elementi očuvani do danas. U proteklih 45 godina značajno su napredovala istraživanja i razumijevanje povijesne jezgre, mnogi konzervatorski zahvati su izvedeni na ključnim spomenicima, a splitska praksa u restauraciji dosegla je svjetsku razinu.

Palača života

Među obnovljenim projektima ističe se obnova pročelja Palače: na sjevernom pročelju, koje najbolje očituje arhitekturu rimske građevine i njezinu transformaciju u srednjovjekovni obrambeni zid, radovi su podijeljeni u dvije faze. Obnovljeni su zapadni i istočni dio, uz naglasak na konzervaciju Zlatnih vrata i tragova kvadratnih i oktogonálnih kula. Sjeverni zid, s lučnim prozorima u gornjem dijelu, ostaje ključna komponenta obrambenog sustava palače. Na južnom pročelju dovršeni su radovi restauracije na antičkoj strukturi istočnog dijela, uključujući čišćenje, konsolidaciju, rekonstrukciju te uklanjanje neprimjerenih materijala. Očuvani stupovi lođe na tom dijelu pročelja bit će prezentirani kroz EU projekt "Palača života, grad mijena".

Hitna sanacija izvedena je i na dijelu južnog zida u Severovoj ulici, a priprema se dokumentacija za obnovu zapadnog dijela južnog pročelja. Na istočnom pročelju su u tijeku radovi na južnoj plohi zida, koji se proteže od jugoistočne do sjeveroistočne kule.

Bedem u Ulici kralja Tomislava ostatak je renesansnih gradskih utvrda iz 16. stoljeća, koji je spajao Vrata Pisture s bastionom Zorzi. Konzervatorsko-restauratorski radovi na bedemu obuhvaćali su tri faze, uključujući čišćenje, konsolidaciju i zamjenu nestabilnih

kamenih dijelova. Provedena su mehanička i kemijska čišćenja, uklanjanje oštećenih sljubnica, kao i rekonstrukcija kamenih blokova. Trijemovi s mozaicima u Dioklecijanovoj palači, u Arhiđakonovoj i Buličevoj ulici predstavljaju jedan od najznačajnijih primjera kasnoantičke dekoracije.

U Buličevoj ulici, stručnjaci Hrvatskog restauratorskog zavoda niz godina provode mjere održavanja i čišćenja kasnoantičkih mozaika. U novijim radovima, postavljen je sustav drenaže i kameno popločenje oko mozaika kako bi se poboljšala zaštita i prezentacija, ograda je zamijenjena, uređen je pristup, a mozaici su dodatno osvijetljeni.

Obnova Gospe od Kampanela

HRZ od 2013. godine provodi istražne, dokumentacijske i konzervatorsko-restauratorske radove na arhitektonskom sklopu Zejeznih vrata (Porta principalis sinistra) i crkve Gospe od Kampanela. Uz podršku Ministarstva kulture i Grada Splita, započela je integralna obnova cijelog sklopa Zapadnih vrata. Projekt je podijeljen u četiri faze, pa se predviđa završetak radova do 2028. godine. Zbog prirode konstruktivne sanacije, neke faze, poput sanacije zvonika i dovršenja radova u unutrašnjosti crkve, izvode se paralelno. Konzervatorsko-restauratorski radovi na antičkom luku u Dominisovoj ulici (u koji je uklopljena česma s glavom lava) obuhvatili su sanaciju ostataka kolonade koja se protezala u smjeru sjever-jug.

Zbog značajnih oštećenja

Za arheološki lokalitet benediktinskog samostana u Ulici kralja Tomislava, planira se revizijsko arheološko istraživanje crkve sv. Eufemije koja je izgorjela 1888. godine, te sanacijski radovi na kapeli sv. Arnira

na konstrukciji luka i pilona, bilo je nužno spriječiti daljnje propadanje te ojačati strukturu.

Stambena zgrada u Lukačićevoj 3, smještena uz istočni zid Dioklecijanove palače u jugoistočnom kvadrantu, bila je u izuzetno lošem arhitektonskom stanju prije početka hitnih i konstruktivnih sanacijskih radova. Radovi su uključivali čišćenje, podizdavanje, ojačavanje zidova, postavljanje sidara i razupora, te injektiranje kako bi se spriječila daljnja devastacija. Paralelno s građevinskim radovima, provedena su arheološka istraživanja.

Uz obnovu zgrade, projekt je predvidio i novu pješačku komunikaciju uz istočni zid Palače do dvorišta pred ulazom u Lukačićevu 1, uz postavljanje sigurnosnih ograda.

Za arheološki lokalitet benediktinskog samostana u Ulici kralja Tomislava, planira se revizijsko arheološko istraživanje crkve sv. Eufemije koja je izgorjela 1888. godine, te sanacijski radovi na kapeli sv. Arnira. ●

Otvorenje izložbe povodom 45. godišnjice upisa Splita na UNESCO-ovu listu svjetske baštine